

ківського при Українському Музичному Інституті в Нью-Йорку (1956), тут же – Молодіжний оперний ансамбль (1962), з яким поставив оперу «Ноктюрн» М. Лисенка з нагоди 50-х роковин смерті Автора.

Диригентська діяльність Соневицького була пов'язана з найбільш відомими у США хорами: «Думка» в Нью-Йорку, Хор ім. Т. Шевченка в Клівленді, «Трембіта» в Нью-Йорку. Численні рецензії на виступи цих хорів спеціальну увагу звертають на високі кваліфікації диригента, який підніс колективи від аматорського до професійного рівня. Зокрема, Гординська-Каранович писала: «Під диригентурою д-ра Ігора Соневицького хор «Трембіта» відспівав пісні Гайворонського, Леонтовича і Верьовки. Д-р Соневицький, що працює з хором «Трембіта» другий рік, зробив з нього свій інструмент, що з запалом підпорядковується його мистецьким ідеям. Диригент Соневицький – це індивідуальність, яка всеціло збагнула духовність української пісні. Він подає її в живім, шляхетнім оформленні».

В галузі наукового музикознавства однією з найважливіших праць Соневицького є монографія про класика української хорової музики Артемія Веделя, видана в Нью-Йорку у 1966 р. («Артем Ведель і його музична спадщина»). Соневицький писав, що, «даючи по змозі якнайповніший нарис життєпису Артема Веделя та огляд його музичної спадщини, праця має завдання заповнити прогалину в історії нашої музики ... Перед автором закриті архіви й бібліотеки на рідних землях, приходиться розглядатися за джерелами по всьому світу і на це треба витратити чимало часу та зусиль».

Соневицький використав у монографії два джерела: автобіографію учня Веделя – композитора Турчанинова, і статтю Асоченського, в яких є відомості з неопублікованої біографії Веделя, написаної його учнем Зубовським, а також реальні факти і події з оповідань старих мешканців Києва, що ще пам'ятали композитора. На підставі цих матеріалів Соневицький опротестовує офіційну версію показати Веделя божевільним. Турчанинов стверджував і доказував, що Веделя не можна вважати справді божевільним, а тільки добровільно «юродивим Христа ради». Ведель був свідомий того, що юродство – це вищий подвиг самозречення або мучеництва. Він був глибоко релігійною, віруючою людиною з тихою, скромною вдачею та схильністю до аскетизму і гострим відчуттям справедливості, любов'ю до знедолених, принижених, пригноблених і закріпачених царицею Катериною українців.

Соневицький зазначає, що ніхто не подає причини смерті людини у розквіті віку (приблизно 40 років життя), а це посилює підозру про передчасну смерть Веделя як заздалегідь сплановану акцію самодержавного режиму стосовно політично неблагонадійної особи. Причиною такого відношення є яскрава творча індивідуальність композитора, який працював безпосередньо на терені України. На думку Олександра Кошиця, Ведель є найбільш українським, суто національним талантом. Музикознавці вважають, що творчий доробок Веделя є однією з вершин у процесі розвитку українського національного композиторського стилю.

З інших наукових розвідок Соневицького слід назвати його дослідження «Композиторська спадщина Нестора Нижанківського». Як стверджувала дружина композитора, повна збірка рукописів Нижанківського була знищена у Празі в час повоєнної завірюхи. Щоб відтворити картину композиторської спадщини Нестора Нижанківського (1893–1940) – сина Остапа Нижанківського, насамперед необхідно було зібрати якнайбільшу кількість нотних автографів, розкиданих по всьому світу. На щастя, багато творів композитора збереглося у приватних руках. Таким чином, уп-

родовж 20 років пошуків і листування з виконавцями Соневицькому пощастило зібрати понад 80 відсотків творів митця.

Особливої уваги заслуговує приготований до друку (у співпраці з Наталією Палідвор–Соневицькою) «Словник українських композиторів» англійською мовою (1997). Соневицький брав активну участь у створенні «Енциклопедії українознавства», яка є важливим внеском у наукове дослідження української музики. До того слід додати, що він постійно виступав зі статтями на актуальні теми на сторінках преси, головної газети «Свобода». В 1971 р. почав працювати музичним кореспондентом «Голосу Америки». Протягом восьми років він посилав туди щотижня щонайменше два репортажі про музичне життя у США. Окрім цього Соневицький займав посаду голови Музикознавчої комісії в Науковому Товаристві Шевченка і в Українській Вільній Академії Наук у США. Від 1978 р. був учителем музики й української мови в Академії св. Юра в Нью-Йорку.

Родина Соневицьких (дружина Наталія, вірна помічниця свого чоловіка в його громадській праці; дочка і два сини) любила проводити літні місяці в Гантері – місцевості, яка нагадує передгір'я Карпат. У щорічних фестивалях-концертах, які вони тут щоліта організують, знаходять місце для розкриття своїх талантів молоді українські артисти, насамперед музиканти, але влаштовуються також виставки образотворчого мистецтва, лекції, дискусії, курси виготовлення писанок, герданів, вишивок. Тут виступали музиканти з України і з діаспори. Серед них: В. Балецький, М. Скорик, П. Плішка, А. Добрянський, О. Криса, Мазуркевич, О. Слободяник, Н. Хома, В. Винницький, О. Кровицька, О. Козаренко, квартет ім. Леонтовича та багато інших. Публіка, слухачі цих концертів далеко не обмежуються українцями. Рівень виступів у «гражді» є такий, що притягає щораз ширшу американську аудиторію. «Гражді»

Наталка Палідвор та Ігор Соневицький в день вінчання. 27 червня 1959 р.

Зліва перший ряд: Михайло (батько), Ольга з Ласовських (мати), Євгенія з Ласовських Старичка (тітка), Мирослав Скала-Старичкий (вуйко). Зліва другий ряд: Леонід (брат), Ігор та Ростислав (брати). Мюнхен-Фрайман, Німеччина. Табір переміщених осіб (1950).

Мирослав Скорик, Юрій Мазуркевич, Володимир Винницький, Ігор Соневицький в Гражді. Гантер, літо 1996 р.

да» – це споруджений без цвяхів дерев'яний будинок в гуцульському стилі, що входить у комплекс місцевої української церкви св. Івана Хрестителя, є головним осередком Центру Української Культури в Гантері.

Леся Храплива-Щур, письменниця, пластова і громадська діячка з Канади, описує: «Гантер! Дослівно – Карпати на схилах гір «Котобою»! Наша рідна гуцульська церква, гражда... Український дух довкруги. У «Гражді» Ігор віднайшов своє справжнє життя! Там могли звучати і достойно відлунуватися в серцях слухачів близькі й дорогі всім слова, співи, тони. Там жила й дихала свobodно далека Україна... Там власне Ігор, вже ж і доктор Українського Вільного Університету – міг вповні виявити не лиш свій мистецький, але й організаційний талант... Щотижневі імпрези – а з приходом нашої державності – і з живою участю мистців із всієї широкої України! Це була його заслуга і його справжнє життя: «Степ широкий – воля»...»

Після авторського концерту Богдани Фільц в Українському Інституті Америки в Нью-Йорку: Зліва направо: подружжя Зеліків, Ірина Ласовська, диригент і скрипаль Адріан Бриттан, Богдана Фільц, Ігор Соневицький з дружиною Наталею, скрипаль Олександр Абаєв, 7 листопада 2004 р.

Від часів незалежності України, під час щорічного відвідування Львова (1990–2005) Соневицький знайшов щиру прихильність земляків, про що свідчить успіх автoрських концертів.

Оксана Ласовська-Цимбала – двоюрідна сестра Соневицького зі Львова, згадує: «Ігор був надзвичайно спокійною, делікатною, культурною і зрівноваженою людиною, завжди усміхнений, привітний, любив пожартувати. Ніколи ми не бачили його роздратованим, якщо виникали якісь проблеми, Ігор казав, що не треба перейматися, а помолитися і здатися на Божу волю. Коли Ігор був у Львові і гостив у нашої мами, своєї вуянки, зранку перед сніданком він любив ставати перед вікном, дивився в небо і молився. Він був дуже релігійною людиною. Це, напевно, і мало вплив на написання таких чудових духовних музичних творів».

Слід зауважити, що Соневицький відносив духовні композиції до найбільших здобутків у своїй творчій спадщині. Саме духовні ідеали стали визначальними у формуванні стилістики його творчості – переважно традиційної. Можливо ностальгія за батьківщиною породила ряд стильових рис, де можна відчутти глибоке генетичне коріння з українським фольклором та церковною традицією. Глибоку духовність, найяскравіші прояви мелодизму спостерігаємо у «Царю небесний», «Алилуя» (соло з оркестром), «Богородице Діво», «Під Твою Милість», Служба Божа.

Домінантна роль мелодії є основною характерною рисою музичної мови композитора. Соневицький є автором 2 опер, балету «Попелюшка», кантати «Любіть Україну» (сл. В. Сосюри), «Думи мої» (сл. Т. Шевченка), «Псалом 113», «Псалом 137», «Псалом 149», Концерту для фортепіано, солоспівів (бл. 40), «Canti Spirituali» – 10 пісень-молитв для голосу з фортепіано, музичного оформлення до театральних вистав (бл. 30), Літургії (народна), циклів фортепіанних п'єс для дітей, які значно збагатили педагогічний репертуар. Музика Соневицького нескладна за викладом і фактурою, але виразна, сповнена щирості почуттів, релігійного самозаглиблення, переконує змістовністю і правдивістю художніх образів, логікою музичного розвитку і невідомою вірою в Бога.

Треба додати, що Ігор Соневицький був дуже щасливою людиною. Він мав прекрасного друга життя в особі своєї дружини Наталки. Вона була не тільки його натхненням, але і його підпорою в житті. Вони навіть співпрацювали науково над музичним словником. Наталка була багато років адміністратором концертів. А на кінці, коли Ігор дуже хворів, вона вже сама керувала цими концертами. Так, Господь Бог обдарував Ігора музичним талантом, лагідною вдачею, предоброю дружиною і дітьми.

Як представник давнього галицького роду Ігор Соневицький приваблював особливою інтелігентністю і шляхетністю поведінки. Він ніколи не тримав зла на людей, оминав інтриги та й інших навчав всепрощенню – прощати, жити у злагоді та повазі один до одного. Давав добрий приклад як жити з любов'ю до людей, до українців і до України, самовіддано працюючи на ниві популяризації здобутків української музичної культури у світі. Україна достойно оцінила внесок Соневицького у скарбницю української музики, прийнявши його у Спілку композиторів як зарубіжного члена. Душею і серцем Ігор Соневицький був з Україною, свідченням чого є переданий до Львова в Інститут Церковної Музики УКУ архів композитора.

Оксана ЗАХАРЧУК